

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 168/03-23

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 22. októbra 2003 v senáte zloženom z predsedu Juraja Babjaka a zo sudcov Eduarda Báránya a Ľubomíra Dobríka prerokoval sťažnosť J. F., bytom K., zastúpeného advokátom JUDr. R. K., A. k., K., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Š 35/02 a takto

r o z h o d o l :

Základné právo J. F. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Š 35/02 p o r u š e n é n e b o l o .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 4. júna 2003 doručená sťažnosť J. F., bytom K. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. R. K., A. k., K., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 66/02 a postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) v konaní o návrhu na vrátenie členského vkladu s príslušenstvom vedenom pod sp. zn. 1 Š 35/02.

Podľa názoru sťažovateľa v konaní vedenom na okresnom súde a na krajskom súde bolo porušené jeho základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručené čl. 48 ods. 2 ústavy tým, že krajský súd „vo veci vôbec nekonal viac ako rok odo dňa, kedy mu bola vec postúpená“.

Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 168/03-9 z 9. júla 2003 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažnosť v časti namietajúcej porušenie označeného základného práva postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Š 35/02 na ďalšie konanie. Vo zvyšnej časti sťažnosť odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti doručenej ústavnému súdu navrhol, aby ústavný súd vyslovil porušenie označeného základného práva, priznal mu primerané finančné zadost'učinenie a náhradu trov jeho právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom.

Na základe výzvy ústavného súdu sa k sťažnosti listom č. Spr 1190/03 z 11. septembra 2003 vyjadril predseda krajského súdu, ktorý vo vyjadrení uviedol, že „spis bol odstúpený Okresným súdom v Banskej Bystrici ... 15. 5. 2002. Následným úkonom zákonnej sudkyne bola úprava dňa 8. 4. 2003. Podľa tejto úpravy bola navrhovateľovi zaslaná výzva dňa 11. 4. 2003, aby oznámil, či trvá na podanom

návrhu, nakoľko na majetok odporcu bol vyhlásený konkurz a v zmysle Zákona o konkurze a vyrovnaní došlo k prerušeniu konania. Krajský súd v Banskej Bystrici uznesením sp. zn. 39-24 K 48/02 zo dňa 5. 12. 2002 vyhlásil konkurz na majetok BDV družstvo ... Uznesenie o vyhlásení konkurzu nadobudlo vykonateľnosť 5. 12. 2002, právoplatnosť 30. 5. 2003. O tejto skutočnosti boli informovaní všetci sudcovia obchodného oddelenia Krajského súdu v Banskej Bystrici s ohľadom na značný nápad sporov proti BDV družstvu Banská Bystrica. Rovnako sudcovia obchodného oddelenia ... obdržali od správkyne konkurznej podstaty ... list zo dňa 16. 5. 2003 ..., ktorým nedala súhlas na pokračovanie v konaní v zmysle § 14 ods. 5 Zákona o konkurze a vyrovnaní. Aj keď zákonná sudkyňa neinformovala skôr navrhovateľa o prerušení konania v dôsledku vyhláseného konkurzu na majetok odporcu, jej konanie navrhovateľa nepoškodilo a nemohlo mať vplyv na rozhodnutie veci ... Z dôvodu uvedeného vyššie sťažnosť ... považujem na neopodstatnenú“.

Právny zástupca sťažovateľa v písomnom stanovisku z 3. októbra 2003 uviedol, že „pokiaľ ide o vyjadrenie predsedu Krajského súdu v Banskej Bystrici č. Spr. 1190/03 zo dňa 11. 09. 2003, sťažovateľ poukazuje na to, že z predmetného vyjadrenia jednoznačne vyplýva vznik prietáhov v konaní u porušovateľa v 1. rade. Krajský súd v Banskej Bystrici sa prietáhov dopustil predovšetkým tým, že od nápadu veci, t. j. od 15. 05. 2002, urobil prvý úkon až dňa 08. 04. 2003, t. j. po takmer 12 mesiacoch. Neobstojí pritom argumentácia uvedená na 2. strane v 1. odseku vyjadrenia porušovateľa, t. j. že konanie súdu sťažovateľa nepoškodilo a nemohlo mať vplyv na rozhodnutie veci. Práve naopak, odo dňa nápadu veci do dňa vyhlásenia konkurzu na majetok odporcu (5. 12. 2002) prešla doba viac ako 6 mesiacov, ktorá v bežnej súdnej praxi reálne postačuje na právoplatné rozhodnutie veci prostredníctvom vydania šekového platobného rozkazu, dokonca aj na vymoženie pohľadávky v exekučnom konaní. Nečinnosťou porušovateľa v 1. rade sa teda výrazne znížili možnosti uspokojenia pohľadávky sťažovateľa cestou riadneho občianskoprávneho konania a práve táto nečinnosť bola v príčinnej súvislosti so vznikom morálnej ujmy, opísanej v ústavnej sťažnosti, spočívajúcej predovšetkým v strate dôvery v orgán, ktorého úlohou je ochrana zákonnosti a v pocitoch právnej

neistoty a krivdy. Na základe uvedených skutočností má sťažovateľ za to, že jeho ústavná sťažnosť je dôvodná a navrhuje Ústavnému súdu SR, aby jej v celom rozsahu vyhovel“.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci. V dôsledku toho senát predmetnú sťažnosť prerokoval na svojom zasadnutí bez prítomnosti účastníkov, ich zástupcov a verejnosti len na základe písomne podaných stanovísk účastníkov a obsahu dotknutého súdneho spisu.

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej pripojených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania v predmetnej veci:

Sťažovateľ podal okresnému súdu 21. marca 2002 návrh na vrátenie členského vkladu s príslušenstvom od odporcu BVD družstva Banská Bystrica. V rámci návrhu žiadal o vydanie platobného rozkazu na sumu 99 900 Sk s príslušenstvom.

Okresný súd postúpil predmetný návrh 15. mája 2002 vecne a miestne príslušnému krajskému súdu.

Krajský súd listom č. k. 1 Š 35/02-Sn-12 z 11. apríla 2003 vyzval sťažovateľa, aby mu oznámil, či trvá na podanom návrhu, resp. či ho berie späť, pretože na majetok odporcu bol vyhlásený konkurz, „následkom čoho došlo k prerušeniu konania v zmysle zákona o konkurze a vyrovnaní“ (list bol doručený sťažovateľovi 17. apríla 2003).

Sťažovateľ 22. apríla 2003 v odpovedi na vyššie uvedenú výzvu žiadal oznámiť, ku ktorému podaniu sa má vyjadriť, kedy došlo k vyhláseniu konkurzu odporcu a k prerušeniu akého konania došlo.

Opätovná výzva krajského súdu bola zaslaná sťažovateľovi 5. mája 2003, no pre „nezastihnutie adresáta“ nebola poštovým úradom doručená.

Listom z 5. júna 2003 (doručeným sťažovateľovi 16. júna 2003) krajský súd urgoval vyššie požadované a súčasne sťažovateľovi oznámil, že na majetok odporcu bol 5. decembra 2002 vyhlásený konkurz a „týmto momentom sa prerušujú všetky konania, t. j. aj Vaša žaloba o zaplatenie 99 900 Sk s prísl., z čoho vyplýva, že súd až do rozhodnutia konkurzného konania nemôže v uvedenej žalobe konať“.

V súdnom spise sp. zn. 1 Š 35/02-Sn je založené uznesenie krajského súdu č. k. 39-24K 48/02 z 5. decembra 2002, ktorým bol vyhlásený konkurz na dlžníka BVD družstvo, B. B. a oznámenie JUDr. T. Š., správkyne konkurznej podstaty vyššie označeného úpadcu zo 16. mája 2003, ktorým oznamuje vyhlásenie konkurzu a žiada, aby krajský súd v konaniach, ktoré sa týkajú predmetného úpadcu, ďalej nepokračoval.

Súdny spis sp. zn. 1 Š 35/02 bol doručený ústavnému súdu 22. septembra 2003.

Podľa už vyššie citovaného vyjadrenia krajský súd považuje sťažnosť sťažovateľa „za neopodstatnenú“ a konštatuje, že „aj keď zákonná sudkyňa neinformovala skôr navrhovateľa o prerušení konania v dôsledku konkurzu na majetok odporcu, jej konanie navrhovateľa nepoškodilo a nemohlo mať vplyv na rozhodnutie vo veci“.

Sťažovateľ vo svojom vyššie citovanom stanovisku k vyjadreniu krajského súdu oznámil, že „jeho sťažnosť je dôvodná a navrhuje Ústavnému súdu SR, aby jej v celom rozsahu vyhovel“.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola ... v primeranej lehote prejednaná.

V petite sťažnosti sťažovateľ žiadal, aby ústavný súd rozhodol takto:

„Základné právo J. F. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručené mu čl. 48 ods. 2 prvá veta Ústavy Slovenskej republiky a na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote zaručené mu čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ktorým je Slovenská republika viazaná, postupom Okresného súdu v Banskej Bystrici v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 66/02 a postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Š 35/02 porušené bolo.

J. F. sa priznáva primerané finančné zadosťučinenie podľa čl. 127 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a podľa ust. § 50 ods. 3 a ust. § 56 ods. 4 zákona č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov vo výške 75.000,- Sk ..., ktoré je Krajský súd v Banskej Bystrici a Okresný súd v Banskej Bystrici povinný mu vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Krajský súd v Banskej Bystrici a Okresný súd v Banskej Bystrici sú povinní nahradiť J. F. trovy konania pred Ústavným súdom SR na bankový účet JUDr. R. K. ... do troch dní od právoplatnosti rozsudku.“

Účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na štátnom orgáne sa právna neistota osoby v zásade neodstráni. Až právoplatným rozhodnutím sa vytvára právna istota. Preto pre splnenie ústavného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátny orgán vec prerokoval (II. ÚS 26/95).

Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98).

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. právo na prerokovanie veci v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 dohovoru, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitnosť veci, správanie účastníkov a postup súdu. Ústavný súd (obdobne ako ESLP) pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval aj v danom prípade.

Pokiaľ ide o kritérium „zložitnosť veci“, ústavný súd bral do úvahy aj v predmetnom prípade skutkový stav veci a platnú právnu úpravu (II. ÚS 26/95, I. ÚS 92/97) relevantnú pre rozhodnutie, ako aj právnu povahu (charakter) veci.

Predmetom konania na krajskom súde vo veci vedenej pod sp. zn. 1 Š 35/02 je vrátenie členského vkladu s príslušenstvom, teda konkrétne určenej peňažnej sumy,

ktoré podľa názoru ústavného súdu nepredstavuje právne zložitú (z hľadiska právnej úpravy a jej aplikácie) a ani fakticky komplikovanú problematiku.

Pri posudzovaní podľa kritéria „správanie sťažovateľa“ v preskúmvanej veci ústavný súd nezistil žiadnu závažnú skutočnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na jeho ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov mohlo dôjsť v tomto konaní k zbytočným priet'ahom.

Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom krajského súdu v predmetnej veci, pričom je potrebné uviesť, že ústavný súd sa zaoberal nielen tvrdením sťažovateľa, ale vychádzal z komplexného posúdenia priebehu predmetného súdneho konania s prihliadnutím na predmet sporu a jeho právnu úpravu.

Ústavný súd predovšetkým konštatuje, že predmetom sporu je vymáhanie vrátenia členského podielu (s príslušenstvom) od právnickej osoby, na majetok ktorej bol v priebehu konania o tomto návrhu vyhlásený konkurz, a od doby nápadu veci krajskému súdu (15. mája 2002) do vyhlásenia konkurzu (5. decembra 2002) uplynula doba necelých sedem mesiacov. Keďže konkurz bol vyhlásený sťažnosťou napadnutým súdom, boli sudcovia tohto súdu včas informovaní o jeho existencii a z toho vyplývajúcich dôsledkoch na ďalší priebeh konaní vo veciach, v ktorých bol úpadca ako účastník konania odporcom.

Vzhľadom na to, že podľa § 14 ods. 1 písm. d) zákona č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní v znení neskorších predpisov sa súdne a iné konania podľa osobitného predpisu, ktoré sa začali pred vyhlásením konkurzu, prerušujú, ak sa týkajú majetku patriaceho do podstaty alebo sa týkajú nárokov, ktoré majú byť z podstaty uspokojené, krajský súd o návrhu sťažovateľa (na vydanie platobného rozkazu) nerozhodol a svoj ďalší postup v predmetnej veci podriadil povinnosti uloženej mu vyššie citovaným zákonným ustanovením.

K samotnému oznámeniu vyššie uvedených právne relevantných skutočností sťažovateľovi až 17. apríla 2003 krajský súd vo svojom už vopred citovanom vyjadrení uviedol, že aj keď skôr neinformoval sťažovateľa o prerušení konania

v dôsledku vyhláseného konkurzu na majetok odporcu, táto skutočnosť (oneskorené informovanie) nemohla mať vplyv na rozhodnutie vo veci a sťažovateľa nepoškodila. Keďže podľa ustanovenia § 20 citovaného zákona veritelia dlžníka majú možnosť prihlásiť svoje pohľadávky v lehote označenej v uznesení o vyhlásení konkurzu, a to aj vtedy, keď sa o nich vedie súdne alebo iné konanie podľa osobitných predpisov, ústavný súd je toho názoru, že sťažovateľ má možnosť domáhať sa svojej pohľadávky aj v rámci tohto konania.

Sťažovateľom namietanú nečinnosť krajského súdu od nápadu veci (15. mája 2002) do výzvy na oznámenie, či sťažovateľ trvá na podanom návrhu (11. apríla 2003), možno rozdeliť na čas, keď sudca preskúmaval návrh účastníka, ktorý vzhľadom na snahu dosiahnuť rýchle rozhodnutie bol účelovo prispôsobený podmienkam právnej úpravy (podmienkam vydania platobného rozkazu), čo možno pričítať na ťarchu sťažovateľa, až po vyhlásenie uznesenia o konkurze na majetok dlžníka, t. j. BVD družstva Banská Bystrica, 5. decembra 2002. Po zohľadnení preskúmania podmienok konania a zohľadnení príslušnej doby (dovolenky sudcu) ústavný súd považuje za preukázané prietahy v dĺžke 3 a pol mesiaca. Ide o ojedinelý prietah v konaní, ktorý nemožno považovať za taký významný, aby založil porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ktoré by v konečnom dôsledku mohlo ovplyvniť uplatňovaný nárok na vrátenie členského vkladu.

Podľa stabilnej judikatúry ústavného súdu ojedinelá nečinnosť súdu hoci aj v trvaní niekoľkých mesiacov sama osebe ešte nemusí zakladať porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

Vzhľadom na všetky vyššie uvedené dôvody ústavný súd vyslovil, tak ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia, že sťažovateľom označené základné právo porušené nebolo.

Vzhľadom na zásadnú neodlišnosť práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru od základného práva na prerokovanie veci bez

zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy sa záver o neporušení základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vzťahuje aj na toto sťažovateľom označené právo.

Keďže priznanie primeraného finančného zadost'učinenia a prikázanie krajskému súdu, aby vo veci konal, je viazané na výrok ústavného súdu o namietanom porušení označeného základného práva (ktoré však v predmetnej veci vyslovené nebolo), ústavný súd sa preto pri svojom rozhodovaní uvedenými návrhmi sťažovateľa nezaoberal.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uložiť niektorému z účastníkov, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Keďže sťažovateľ v konaní neuspel, ústavný súd nepovažoval za potrebné zaoberať sa jeho návrhom na náhradu trov konania.

Z uvedených dôvodov ústavný rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. októbra 2003